

Pensionshyppigheden hos københavnske Kommunelærere og -lærerinder.

Af

Ekspeditionssekretær **V. Jespersen.**

I Københavns Kommunes Budget gøres der hvert Aar Rede for, hvilke nye Pensionister der er tilkomne i det forløbne Aar, og hvilken Afgang der har været. Paa Grundlag heraf kan man — ved Tilføjelse af de nøjagtige Datoer fra de paagældende Protokoller — tilvejebringe Oplysning om Kommunens Pensionisters Forhold. Men naar man vil søge Oplysning om de samtidige tjenstgørendes Forhold, er man som Regel vanskelig stillet, idet der ikke foreligger nogenlunde let behandleligt Materiale. En Undtagelse i saa Henseende danner imidlertid Skolevæsenet, idet dette hvert Aar — tidligere hvert tredje Aar — udgiver Anciennitetslister med Oplysning om samtlige Kommunelæreres og -lærerinders Fødselsaar og -dag samt om Tidspunktet for deres Indtræden i Kommunens Tjeneste, saaledes at man (ved Opstilling af aldersordnede Fortegnelser over Personalet ved Undersøgelsens Begyndelse, over Tilgange og Afgange og over Personalet ved Undersøgelsens Slutning) kan uddrage, hvor mange Tjeneste-

aar der har været i et givet Tidsrum, og hvorledes de fordeler sig paa de forskellige Aldersaar. For Skolevæsenets Vedkommende er det derfor muligt at foretage en Sammenstilling mellem Pensionisterne og de tjenstgørende.

En saadan Sammenstilling er foretaget for de 25 Aar fra 1. April 1886 til 31. Marts 1911. Under Lærere og Lærerinder er regnet ogsaa Inspektører, Viceinspektører og -inspektricer og Lærerkræfter med specielle Fag. Dog er — af særlige Grunde — Gymnastiklærere og -lærerinder først medtagne blandt tjenstgørende fra 1. Maj 1898, og de før denne Dato pensionerede er holdt ganske udenfor. Som Pensionister er ogsaa de saakaldte Understøttede regnede.

Undersøgelsen har først og fremmest haft til Formaal at finde Pensionshyppigheden i de forskellige Aldre. Resultatet vil ses af nedenstaaende Tavle, hvis 2den Kolonne for hvert Køn viser det samlede Antal Pensioneringer i Løbet af de 25 Aar, fordelt efter den Alder, i hvilken Pensionisterne var ved Afskeden; 1ste Kolonne viser, hvor mange Tjenesteaar der ialt har været i samme 25 Aar, og 3die Kolonne hvor mange Pensioneringer der har fundet Sted pr. 1000 Tjenesteaar indenfor hver Aldersklasse. (Se Tabellen S. 407).

Det ses af Tavlen, at der i Aldersaarene inden 40 Aar saa godt som ingen Pensioneringer har fundet Sted; dette er en simpel Følge af, at Pensionsretten først indtræder efter 15 Aars Tjeneste efter det fyldte 25de Aar, medmindre Afskedigelsen er begrundet i smittefarlig Tuberkulose. I Fyrreerne er Pensioneringerne noget mere hyppige, men allerede fordi en Del Lærere og Lærerinder først i Trediverne er indtraadt i Tjene-

Alder	Lærere			Lærerinder		
	Antal iagttagne Tjeneste- aar	Antal Pensioneringer		Antal iagttagne Tjeneste- aar	Antal Pensioneringer	
		Absolut	‰		Absolut	‰
Under 20 Aar	3,5	0	—	8,0	0	—
20—29 —	1832,0	0	—	1440,5	0	—
30—39 —	4157,0	5	1	5352,0	1	0
40—49 —	3237,0	14	4	5022,0	32	6
50—59 —	1591,5	15	9	2367,0	52	22
60—69 —	640,0	27	42	467,5	49	105
70—79 —	113,5	21	185	28,0	9	321
80 Aar og derover	4,5	1	222	0	—	—
Ialt...	11579,0	83	—	14685,0	143	—

sten og altsaa først henimod de 50 Aar vinder Pensionsret, maa Tallet dog være ret lavt. Men med Halvtredserne tager Stigningen i Pensionshyppigheden fart, og her viser der sig en udpræget Forskel mellem Lærere og Lærerinder, som fortsættes i Tredserne og Halvfjerdsene, en Forskel, der er saa stor, at Lærerindernes Pensionshyppighed i de første to af disse Grupper endogsaa er mere end dobbelt saa stor som Lærernes.

I Forbindelse med Pensionshyppigheden er der et andet Forhold, der har Interesse, nemlig Dødeligheden. Ogsaa herom har der kunnet tilvejebringes nogen Oplysning gennem det foreliggende Materiale. De tjenstgørende og de pensionerede er blevne behandlet hver for sig, men da det ikke særlig er de tjenstgørendes eller de pensioneredes isolerede Dødelighed, der har Interessen, men derimod den sammenlagte, som altsaa

er Standens Dødelighed, gengives her kun det samlede Resultat. Dette findes i nedenstaaende Tavle, hvis 2den Kolonne for hvert Køn angiver det samlede Antal Dødsfald blandt tjenstgørende og Pensionister i Løbet af de 25 Aar, medens 1ste Kolonne viser Summen af Tjenestear og Pensionistaar, og 3die Kolonne hvor mange Dødsfald der har fundet Sted pr. 1000 Tjeneste- og Pensionistaar indenfor hver Aldersklasse.

Alder	Lærere			Lærerinder		
	Antal iagttagne Tjeneste- og Pensionistaar	Antal Dødsfald		Antal iagttagne Tjeneste- og Pensionistaar	Antal Dødsfald	
		Absolut	%		Absolut	%
Under 20 Aar	3,5	0	—	8,0	0	—
20—29 —	1832,0	11	6	1410,5	4	3
30—39 —	4176,5	9	2	5354,5	13	2
40—49 —	3295,5	24	7	5138,5	37	7
50—59 —	1732,0	19	11	2658,0	34	13
60—69 —	849,5	42	49	909,5	12	13
70—79 —	313,5	29	93	254,5	17	67
80—89 —	34,5	7	203	38,0	8	211
90 Aar og derover	0	—	—	3,5	1	286
Ialt...	12231,0	141	—	15805,0	126	—

Her skifter Billedet. Den store Overvægt, som Kvinderne havde i Pensionshyppighed, forsvinder ganske, og i Stedet for indtræder omtrentlig Ligestilling i de yngre Aldersklasser og Overvægt paa Mændenes Side i de ældre Aar. Der er nogen Uregelmæssighed til Stede i Forhold til den almindelige Dødelighedsstatistik, Tallene har ikke været tilstrækkelig store til,

at Regelmæssighed kunde fremkomme; men der ses dog en tydelig Tendens mod større Dødelighed hos Lærerne.

Naar Lærerinderne baade har en større Pensionshyppighed eller — hvad der bliver det samme — lader sig tidligere pensionere, og tillige lever længere end Lærerne, maa det økonomiske Resultat selvfølgelig blive en forholdsvis større Pensionsbyrde for Lærerinderne end for Lærerne. De tjenstgørende Lærerinders Antal har igennem hele den undersøgte Periode været omkring 25 % højere end Lærernes, men omvendt har Slutlønnen, der er den særlig afgørende for Pensionens Størrelse, for Lærerne været omkring 50 % (nu kun 38 %) højere end for Lærerinderne. Under lige Pensionshyppighed og Dødelighed skulde derfor den samlede Pensionsbyrde for Lærerinderne udgøre omkring 83 % af den samlede Pensionsbyrde for Lærerne. Hvorledes Forholdene virkelig har været, vil ses af nedenstaaende Tavle.

	Lærer- pensioner	Lærerinde- pensioner	Lærerenke- pensioner ¹⁾
	Kr.	Kr.	Kr.
Løbende $\frac{31}{3}$ 1886	21000	4000	5000
— $\frac{31}{3}$ 1896	40000	27000	10000
— $\frac{31}{3}$ 1906	45000	59000	19000
— $\frac{31}{3}$ 1911	72000	119000	32000
— c. $\frac{15}{1}$ 1914 (Bud- get 1914—15)	103000	176000	50000

¹⁾ Børnepensioner og -understøttelser, der tilsammen kun udgør et meget lille Beløb — den 15. Januar 1914 ca. 3000 Kr. — er ikke medtagne.

Perioden begynder med en stor Overvægt paa Lærernes Side. Grunden hertil er den, at det først er forholdsvis sent, at Benyttelsen af kvindelige Lærerkrafter er bleven almindelig i Kommuneskolen; den paagældende kgl. Resolution er først af 4. November 1859, og omkring 31. Marts 1886 var der derfor kun et Faatal af Lærerinder, der overhovedet havde Mulighed for at blive pensionerede. Der maatte hengaa en længere Tid, inden dette Forhold kunde begynde at udlignes, og inden Lærerindernes større Pensionshyppighed og større Levedygtighed kunde begynde at tynde ned i Vægtskaalen, og endnu i 1896 har Lærerne langt Overvægten. Men fra 1906 vender Bladet sig med stor Styrke, og samtidig med at alle Pensionstal stiger med rivende Hast — som et Forbud om den vældige Pensionsbyrde, Fremtiden vil faa — bliver Overvægten paa Lærerindernes Side større og større; ved den sidste Tælling er den c. 70 $\frac{0}{0}$. Forskellen er nu saa stor, at den overstiger Enkepensionen; den Fordel, som den pensionsbetalende Kommune har af, at Lærerinderne ingen Enker efterlader sig, ophæves altsaa ganske, ja mere til, af den større Pensionshyppighed og længere Levetid. Hvor meget Lærerindernes Overvægt yderligere vil stige ud over de 70 $\frac{0}{0}$, er det vanskeligt at danne sig et paalideligt Skøn om, men at den endnu vil stige, er udenfor enhver Tvivl, bl. a. fordi Lærerindernes 176000 Kr. indeholder forholdsvis langt flere Pensioner, der er beregnede efter tidligere Tidens lavere Lønninger, end Lærernes 103000 Kr.

Det Resultat, som man vinder med Hensyn til Tallene for Pensionsbyrdernes Størrelse, bliver da, at medens man under lige Pensionshyppighed og Døde-

lighed skulde vente en Pensionsbyrde for Lærerinderne paa omkring 83 % af Lærernes Pension, er den allerede nu c. 70 % større end disses og altsaa mere end dobbelt saa stor som det ventede, og maa antages i Fremtiden yderligere at ville faa en forholdsvis stærkere Vækst end Lærernes. Dette falder udmærket i Traad med det foran anførte angaaende Pensionshyppigheden og Dødeligheden, og afgiver saaledes en Bekræftelse paa, at den der fundne Forskel i Hovedsagen er rigtig.
